

Таким чином, на даному етапі трансформації вищої освіти провідну роль у навчальному процесі студентів має бути відведено саме методичному супроводженню їх роботи, основу якого складає інформаційно-методичне забезпечення у вигляді розробки та надання їм комплексу навчальних, інформаційних, методичних, нормативних, дидактичних документів і матеріалів. Зазначенні документи та матеріали мають забезпечити регулювання самостійної роботи студентів, ефективне оволодіння основами наук, отримання навичок грамотного застосування знань, об'єктивний контроль рівня підготовки студентів на етапах їх навчання.

В. В. Іванченко, старш. викл.,
кафедра педагогіки та психології

ДУХОВНІ ЦІННОСТІ І МОРАЛЬНІ НОРМИ ЯК НЕВІД'ЄМНІ ЧИННИКИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ТА ГУМАНІСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ВИКЛАДАННЯ

В сучасних умовах високого динамізму соціально-технократичного розвитку суспільства та інформаційних технологій висвітлюються цінності, що хвилюють соціум і мають фактичну значущість для нації, особистості.

Духовні цінності і моральні норми є тими невід'ємними чинниками, які відіграють роль у процесі національного відродження та здатні захистити від утилітаризму і зростаючої маргінальності. Сам же духовний і моральний розвиток особистості великою мірою визначається її вихованням та освітою.

З часів Середньовіччя в структурі вищих навчальних закладів саме університетам належала головна роль не тільки в збереженні і передачі існуючих знань, вищих зразків людської діяльності, розвитку інтелекту заради відродження культури, але й трансформації духовно-моральних цінностей. У процесі історії в межах Alma Mater народжувались нові знання, створювалися наукові теорії і формувалися універсальні світоглядні позиції для розуміння життя, людини, світу. Сьогодні діяльність Universitas в Україні базується на принципах «гуманізму, демократизму, пріоритетності загальнолюдських духовних цінностей» [1, с. 23].

За останні роки сформувався і новий образ викладача. Постійно зростає його роль у навчальному і виховному процесах, де основою стає педагогічне спілкування. Серед притаманних рис, що слугують підвищенню професійного рівня науково-педагогічних працівників відзначимо: державницьку свідомість, демократизм, професійну майстерність, особистісність, гуманістичну спрямованість викладання. Саме остання забезпечує формування у молоді в процесі викладання високих моральних і духовних цінностей, досягнення розуміння того, що найвищим ідеалом суспільства є життя людини, її права і свободи, заперечення будь-якої виключності. Одночасно, це покладає високу відповідальність і на особистість працівника. Духовно-моральні цінності повинні стати не тільки надійним захистом в умовах підвищення рівня психоемоційної напруги, але й сприяти покращенню культури педагогічного спілкування і самого процесу викладання. Це підтверджує і провідний психолог Е. І. Помиткін [3, с. 4].

Виявлення психологічних особливостей духовно-ціннісних орієнтацій, розробка теоретичної моделі їх формування ґрунтується на результатах аналізу існуючих у історико-філософській та психологічній науках підходів до розуміння зв'язку між категоріями: духовність, моральні норми, ціннісні орієнтації, професійний рівень, гуманізація, викладання, виховання, потреби.

Ідеалом викладача вищих навчальних закладів в усі часи була, з одного боку, індивідуально неповторна, а з іншого — духовно і ціннісно зорієнтована особистість.

Гуманістично зорієнтована суб'єкт-суб'єктна модель навчального процесу у вищих закладах освіти вимагає відмінної психолого-педагогічної системи взаємодії між викладачем і студентом. Відповідно, гуманістична парадигма передбачає концентрування навчального процесу не на навчальній дисципліні, а на особистості студента, її зростанні.

Спираючись на діючу в університеті модель особистості соціально-психолого-індивідуального профілю, викладач повинен застосовувати найновіші педагогічні технології, викладати без ідеологічних стереотипів і фальсифікацій, створювати на лекціях атмосферу співробітництва, прищеплювати у процесі викладання високі моральні і духовні цінності, постійно звертатися до культурно-історичної спадщини українського народу.

Важливо зазначити, що моральність і духовність існують в нероздільному зв'язку. Коли між ними протиріччя, то починається розлад особистості. А це крах не тільки у зростанні професійного рівня науково-педагогічних працівників, але й для гуманістичної спрямованості викладання.

Література

1. Законодавчі акти України з питань освіти станом на 01.04.04 р.: Офіційне видання / Гол. ред. кол. С. М. Ніколаєнко. — К.: Парламентське видавництво / Закон України про освіту, 2004 р.
2. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи. — К.: МОН України, НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2003. — 255 с.
3. Помиткін Е. О. Психологія духовного розвитку особистості: Монографія. — К.: Наш час, 2005. — 280 с.
4. Психологія особистості: Словник-довідник / За ред. П. П. Горностаєв, Т. М. Титаренко. — К.: Рута, 2001. — 320 с.

Л. О. Іващенко, здобувач,
кафедра педагогіки та психології

ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТІВ ЗА ВИБОРОМ

Для розробки технології навчання з економічних предметів за вибором нами було здійснено змістовний аналіз особливостей викладання предметів за вибором у навчальних закладах і теоретичний аналіз ефективності різних методів навчання з урахуванням їх відповідності психо-фізіологічним особливостям учнів з різних вікових груп та вимогам навчальних програм і Державних стандартів до результатів навчання з економічних предметів [1].

За результатами дослідження ми виділили ключові відмінності предметів за вибором та обов'язкових дисциплін за основними елементами процесу їх навчання (табл. 1).

Таблиця 1

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРЕДМЕТІВ ЗА ВИБОРОМ ТА БАЗОВИХ ПРЕДМЕТІВ ЕКОНОМІЧНОГО ЦИКЛУ

№ п/п	Критерій порівняння	Предмети за вибором	Базові (обов'язкові) предмети
1	Мета вивчення	Згідно умов позиціонування предмета у навчальному закладі, мотивів та критеріїв вибору його вивчення учнями / студентами	Згідно Державного стандарту відповідного рівня освіти